

יום חמישי 28 ספטמבר 2023

נקודת מפנה

עובד נהרג בנסיבות של קריסת פיגום בפרויקט תמ"א 38
עבודות בנייה הינן מטבען עבודות שאינן סלחניות לשגיאות. לשגיאה במהלך ביצוע עבודת בנייה עלול להיות מחיר נורא, לשוגה עצמו או למי שנמצא בסביבתו.

נסיבות האירוע הידועות

בתאריך 27 ספטמבר 2023, במהלך ביצוע עבודות במסגרת תמ"א 38, קרס חלק מפיגום זקפים, עובדה שהביאה למותו של עובד שהיה על החלק שקרס. נסיבות האירוע נחקרות על ידי משטרת ישראל ביחד עם חוקרי מנהל הבטיחות.

לאור ריבוי האירועים שבהם קורס פיגום זקפים בעבודות חיפוי במהלך פריקת חומר באמצעות מנוף להעמסה עצמית או באמצעות עגורן צריח, מבקש מטה הבטיחות להביא לתודעת מבצעי עבודות בניה, כי עבודות חיפוי אבן המתבצעות במסגרת תמ"א 38, מחייבות התייחסות שונה מעבודות במאפיינים של עבודת בנייה "רגילה". הסיבה העיקרית לשוני נעוצה בכך שעבודות אלו במסגרת תמ"א 38 מתבצעות מתוך פיגומי זקפים המוקמים לעיתים קרובות על בסיס קיר הבניין שבו אין מרפסות או משטחים שאליהם ניתן להוריד משטחים עם אבני חיפוי, וכן, פיגומים המוקמים במקומות צפופים המקשים על גישה ומיקום אמצעי הנפה ועוד.

עקרונות מנחים לקליטת אבני חיפוי בעבודות תמ"א 38 לפיגום זקפים

מטה הבטיחות ממליץ לפעול על פי עקרונות המובאים כאן. יודגש כי בכל מקרה של סתירה או אי הלימה בין עקרונות אלה לבין תקנות הבטיחות בעבודות בנייה, יש לפעול על תקנות הבטיחות בעבודת בנייה:

1. אם לא ניתן להוריד את משטחי חומר החיפוי אל מרפסת שבמבנה (או משטח מתאים אחר במבנה), וממקום זה אל הפיגום שממנו עובדים, יש לתכנן מראש את סוגיית הפריקה של אבני חיפוי ולהקים מראש עמדת פריקה בצמוד לפיגום הזקפים המיועד לביצוע עבודות החיפוי בדרך שתאפשר מעבר רציף מעמדת הפריקה לפיגום ולהיפך.
2. עמדת הפריקה תסומן בדרך שתיקבע על ידי מבצע הבנייה. מטרת הסימון הינה להבטיח שהורדת משטחי האבן תבוצע רק לעמדה ייעודית זו. לא יבוצעו עבודות מעמדת הפריקה שהוקמה.
3. עמדת הפריקה תמוקם באופן שהיא תאפשר רק קליטת משטחים ולא ניתן יהיה לבצע ממנה עבודות חיפוי. (אפשר שבאחד מקומות הפיגום או בכל חלק אחר שאינו צמוד לקיר שעליו עובדים) והיא תתוכנן באופן שהגישה אל עמדת הפריקה תיעשה מתוך הפיגום שממנו מתבצעות עבודות החיפוי, רק לאחר שהעובד (או האתת במקרים שזה יידרש), שניגש למשטח שהורד אל עמדת הפריקה, מוגן בפני נפילה ומצויד באמצעים לבלימת נפילה - רתמה מחוברת לנקודת עיגון או לקו חיים.
4. מבצע עבודות הבנייה יוודא כי הקמת פיגום הזקפים, תיעשה בהשגחתו ובבקרתו הישירה של מנהל העבודה שמונה על ידי מבצע הבנייה (ולא של מנהל מטעם קבלן האבן).
5. עמדת הפריקה תוגדר כ"פיגום מיוחד" והיא תתוכנן על ידי "מתכנן הקמת פיגומים" (כהגדרתם של מושגים אלה בתקנת הבטיחות בעבודות בנייה). מתכנן הקמת הפיגומים

יוודא את התאמת כושר ההעמסה של עמדת הפריקה לעומס השימושי המיועד לחלק זה של הפיגום.

6. משטחי חומר החיפוי יורדו באמצעות מנוף העמסה עצמית או באמצעות עגרון צריח (או בכל אמצעי הרמה מאושר כחוק אחר) רק אל עמדת הפריקה שצוינה לעיל ולא לכל חלק אחר של פיגום הזקיפים.

7. לפני תחילת עבודות ההנפה וכתנאי לביצועה, יתדרך מנהל העבודה של אתר תמ"א את מפעיל העגרון או מפעיל המנוף להעמסה עצמית (או מפעיל של ציוד הרמה מאושר כחוק אחר), ויעמוד אתו על הסיכונים שבעבודה המתוכננת, על מיקום עמדת הפריקה ועל שיטות העבודה הבטוחות.

8. מטה הבטיחות ממליץ לדרוש כי מפעיל המנוף להעמסה עצמית, או מפעיל העגרון, יעבור אימון סימולציה בתפעול אמצעים אלה לפני תחילת העבודות. סימולטורים קיימים במוסד לבטיחות ולגהות ובמכללות ייעודיות אחרות.

9. אם יידרש אתת (כמפורט בתקנות) במהלך פריקת משטחי חומר אל עמדת הפריקה, יעמוד האתת בסמוך (אולם לא על עמדת הפריקה ולא קרוב מידי אליה, תוך הבטחת קשר עין למטען ולנקודת הפריקה) אל עמדת הפריקה. שאר העובדים הנמצאים על גבי הפיגום יתרחקו רחוק ככל הניתן מעמדה זו.

10. בפרויקט תמ"א 38 תוקם עמדת פריקה אחת. אם יהיה צורך להעביר חומר לפיגום הממוקם בצד אחר של המבנה, ההעברה תתבצע מתוך המבנה לאחר שהחומר נפרק אל עמדת הפריקה כאמור.

חברי הקבלנים והיזמים.

בכל תאונה, ניתן למצוא את הכשל במרכיב המוכנות לקראת ביצועה של משימת עבודה.

הכשל במוכנות אפשר שמקורו יהיה בכשירות מקצועית לקויה, מבעיה פיסית (לדוגמה, בעיות בריאות של עובד), מבעיה מנטלית (לדוגמה, צריכת אלכוהול או סמים), מכשירות לקויה של הציוד, מתכנון לקוי, מהיעדר תדריכים, מהיעדר מוכנות לחילוץ ולהצלה ועוד.

התחשבות בכל המרכיבים האלה, ביחד עם הבנת הסכנות ומתן מענה להן, תבטיח ניהול סיכונים אפקטיבי.

עלינו ללמד את עצמנו להתייחס לכל משימת עבודה, פשוטה או מורכבת, כאל משימה שנדרש להבטיח את הצלחתה המלאה, ללא לקיחת סיכון כלשהו, ולו הקטן ביותר.

עלינו מוטלת החובה הקדושה ליצור בקרבנו ובקרב עובדנו תודעה של אפס כשלים בתכנון וביצוע. עלינו ללמוד מכשלים שלנו ושל אחרים ולהשתפר כל הזמן.

שנה טובה ונטולת תאונות. לו יהי

איל בן ראובן,
ראש מטה הבטיחות